

2008-563
1946

Yer: 2008-563

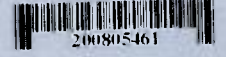
Yıl: 1946

Cilt:

Kısım:

Kopya:

Demirbaş No.

200805461

TBMM
Kütüphanesi

DEMOKRAT PARTİ PROGRAMI 1946

(MİLLİ KÜTÜPHANEDEN FOTOKOPİ EDİLMİŞTİR)

329,302

DEMOKRAT PARTİ PROGRAMI UMUMÎ PRENSİPLER

MADDE 1 — Siyasî hayatımızın, birbirine karşılıklı saygı gösteren partilerle idaresi lüzumuna inanan Demokrat Parti, Türkiye Cumhuriyetinde demokrasinin geniş ve ileri bir anlayışla gerçekleşmesine ve umumî siyasetin demokratik bir görüş ve zihniyetle yürütülmesine hizmet maksadile kurulmuştur.

MADDE 2 — Partimiz demokrasi esaslarına en uygun devlet şeklinin Cumhuriyet olduğuna kanidir.

MADDE 3 — Partimiz, demokrasiyi, millî menfaata ve insanlık haysiyetine en uygun bir prensip olarak tanır ve Türk milletinin siyasî olgunluğuna inanır.

MADDE 4 — Geniş ve ileri manasile demokrasi, bütün millet faaliyetlerine millî iradeyi ve halkın menfaatini hâkim kılmak, yurddaşın ferdî ve içtimâî bütün hak ve hürriyetlerine sahip olmasını gerçekleştirmek, yurddaşlar arasında hukuk eşitliğini, menfaatlerde ahengi sağlamaktır.

MADDE 5 — Aile ve mülkiye esaslarına dayanan Türk Cemiyetinde, içtimâî adalet ve insanî tesañüt prensiplerinin millî vicdanda kökleşmesi ve tatbikatta geniş yer bulması için çalışmayı va-

2310028327

zife biliriz. İnsanlık haysiyetinin korunması için çalışmak isteyen her işsiz yurddaşa iş bulunmasını, ihtiyarlık, hastalık ve sakatlık gibi hallerde yurddaşların yardım görmelerini demokrat bir cemiyetin başlıca hedeflerinden sayarız.

MADDE 6 — İctimaî iş bölümünün tabii neticesi olarak çiftçilik, işçilik, tüccarlık, sanayicilik, avukatlık ve memurluk gibi, yurddaşların teşkil ettikleri iş ve çalışma zümrelerinin karşılıklı münasebet ve menfaatlerinin umumî menfaat çerçevesi içinde içtimaî adalet ve insanî tesanüt prensiplerine uygun olarak ahenkleştirilmesi lüzumuna ve imkânına inanıyoruz.

MADDE 7 — Umumî hayata her bakımından muvazeneli ve ahenkli bir gelişmenin sağlanması için, yalnız siyasî partiler kurulmasını, yani sadece siyasî sahada teşkilâtlanmış olmağı kâfi görmüyoruz; milletimizin iktisadî ve içtimaî sahalarda da sür'atle teşkilâtlanması ve daha şuurlu bir birlik tecellisi için işçilerin, çiftçilerin, tüccar ve sanayicilerin, serbest meslekler mensuplarının, memur ve muallimlerin, yüksek öğretim talebesinin meslekî, içtimaî ve iktisadî maksatlarla cemiyetler, kooperatifler ve sendikalar kurmalarını gerekli buluyoruz.

MADDE 8 — Partimiz, insanlık haysiyetine ve bu haysiyetin ancak insanlık ana haklarının teminat altında bulunması ile korunabileceğine inanır ve bütün devlet mevzuatında, bu prensibe aykırı hükümler bulunmamasına dikkat etmeği başlıca vazife

fesi sayar.

MADDE 9 — Millî iradenin tam tecellisi, seçimlerin her türlü müdahaleden ve serbest olarak gizli rey ile yapılmasına ve siyasî partilerin eşit haklara sahip bulunmalarına bağlıdır. Seçimlerin serbestliğini bozacak hareketleri, millî hakimiyete karşı işlenmiş bir suç addederiz.

MADDE 10 — Millet Vekilliği seçimlerinin tek dereceli olmasını, seçim kanunumuzda, bu esas ve yurddaşın seçme ve seçilme haklarını daha geniş emniyet altına almak maksadile, değişiklikler yapılmasını lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 11 — Devlet memurlarının, seçimlere iştirak dışında, hiç bir siyasî faaliyette bulunmaları ve siyasî partilere girmemeleri lüzumuna kaniiz. Yalnız yüksek öğretim mensupları mesleklerinin mahiyeti itibarile bundan müstesnadırlar.

MADDE 12 — Memleketimizin istiklâlini veya toprak bütünlüğünü bozmayı, yurddaş ana haklarını kayıtlamayı gaye edinen, veya memleket dışındaki siyasî teşekküllere bağlı olan siyasî cemiyet ve partilerin kanun dışı sayılmasını isteriz.

MADDE 13 — Yurddarşlar arasında müşterek bir tarihin yarattığı kültür ve ülkü birliğine ve her türlü ayırıcı temayülleri reddeden bir milliyetçilik telakkisine bağlıyız.

Partimiz bütün yurddaşları, din ve ırk farkı gözetmeksizin, Türk sayar; ve Türk olmanın bütün

haklarına sahip tanır. Kanunî vazifelerini yerine getiren her ferde iyi bir yurddaş gözüyle bakarız. Bu ana görüşlerin tatbikatta da yer bulmasına dikkatle çalışacağız Eğitim ve öğretim müesseselerini böyle bir milliyetçilik idealinin tahakkukunda vazifeli saymaktayız.

MADDE 14 — Partimiz, lâiyikliği, devletin din ile hiç bir ilgisi bulunmaması ve hiç bir din düşüncesinin kanunların tanzim ve tatbikinde müessir olmaması manasında anlar; din hürriyetini diğer hürriyetler gibi, insanlığın mukaddes haklarından tanır.

Dinin siyaset olarak kullanılmasına, devlet işlerine karıştırılmasına, başka dinler aleyhine propaganda vasıtası yapılarak yurddaşlar arasındaki sevgi ve tesanüdü bozmasına, serbest tefekküre karşı taassup duygularını harekete getirmesine asla müsamaha olunmamalıdır.

MADDE 15 — Partimiz, inkilâpçılığı, daima değişen dünya ve memleket şartları karşısında hayatın dinamizmine sür'atle uymak, Türk milletini her bakımdan ileri bir seviyeye erdştirmek ve geçmişten kalan geri ve zararlı gelenekleri her sahada kökünden tasfiye etmek için gereken bütün hamlelerin hemen tatbika konulması manasında anlar.

MADDE 16 — Halkçılığı, hiç bir şahsa veya zümreye imtiyaz tanımamak, kanunlarda ve memleket idaresinde halkın menfaatlerini korumak ma-

nasında anlıyoruz. Hükümet ve idare, halktan, hakla beraber ve halk için olmalıdır.

MADDE 17 — Devletçiliği, iktisadî alanda uzun zamandanberi devam eden boşluğu biran evvel doldurmak, iş hacmini genişleterek yurddaşların geçim ve refah seviyesini yükseltmek için, devletin, gerek doğrudan doğruya iktisadî faaliyetlere girişmesi, gerekse nizamlama, teşvik ve yardım yolları ile hususî teşebbüs ve sermayenin umumî menfaate en uygun şekilde ve sür'atle gelişmesinde vazife alması, manasında anlıyoruz.

Özel teşebbüs ve sermaye faaliyeti ve tasarruflarının devlet tarafından nizamlanması, özel teşebbüs menfaatleriyle genel menfaatin telifi ve korunması zaruretinden ileri gelmektedir. Bizim devletçiliğimiz iktisadî şartlarımızın ve ihtiyaçlarımızın çizdiği yoldur.

MADDE — 18 — Dış politikamız, milletlerin hukuk eşitliğine, milletler arası siyasî, iktisadî ve kültürel iş birliğine, kollektif güvene, iyi komşuluk münasebetleri esasına dayanmalıdır. Millî varlığın ancak millî kuvvetle korunabileceği kanaatine bağlı kalmakla beraber, milletler birliği gâyesini hedef tutacak barışçı ve açık bir dış siyasetin, memleket menfaatlerine en uygun bir realist yol olduğuna inanıyoruz.

MADDE 19 — İç işlerinde, hükümeti ve teşkilâtını, halkın dışında ve üstünde bir varlık değil, sadece, halk tarafından amme vazife ve hiz-

metlerini görmek üzere kurulmuş bir idare cihazı saymak, esaslı bir prensibimizdir. İyi bir idarenin gayesi, devletle bütün muamele ve münasebetlerinde yurddaşa tam bir emniyet verebilmektir.

Memurlara verilen kanunî selâhiyetlerin, idarî otorite temini bahanesile, keyfî olarak kullanılması temayülleri önlemeyi vazife edineceğiz.

İyi bir idare cihazı kurabilmek için vazîfenin icabettirdiği selâhiyetle mesuliyet hudutlarını kesin olarak tayin eylemek şarttır.

Bütün salâhiyetlerin mahdut ellerde toplanması ve mesuliyetin zafa uğraması neticelerini doğuran bürokratik zihniyet ve usullerin terki lüzumuna kaniiz.

MADDE 20 — İllerin özel ihtiyaçlarını yerinde görüp karşılamak ve halkın idareye iştirâk ettirilmesi prensibini tahakkuk ettirmek matsatlarile kurulmuş olan il genel idare kurullarile özel idare ve belediyeler bütçelerini tanzim ve tatbik hususlarında ve diğer bütün vazifelerinin ifasında gereken genişlikte yetkilerle teçhiz olunmalıdır.

İllerde idare âmirlerine ve memurlara verilen yetkilerin de genişletilmesini, yine işlerin yerinde görülmesi ve sûretle yürütülmesi bakımından, lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 21 — İl genel kurulları ve belediyeler, beşer senelik çalışma plânları tanzimine sevk edilmeli, ve bu plânlar merkezde mahallî idarelere yol göstermek vazifesile kurulacak bir teknik

büronun evvelden tetkikine tabi tutulmalıdır.

Şehir sınırları içindeki kara ve deniz taşıma vasıtalarının ve diğer ticarî mahiyette umumî hizmet işletmelerinin belediyelere devrini tabii buluyoruz.

MADDE 22 — Devlet hayatında, bütün idare şubelerimiz için, siyasî tesirler dışında ihtisas heyetlerince, umumî plân ve programlar hazırlanmasını ve bunların usul dairesinde kanunlaştırılmasını lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 23 — Devlet vazifelerinin günden güne artması ve devletin siyasî ve idarî bünyesinde iktisadî hareketin daha belirgin hale gelmesi yönündeki gelişme, memur meselesini umumî hayatın çetin bir meselesi haline koymuştur.

Memurların her şeyden evvel halka hizmet duygusu taşımaları, vazife ve mesuliyet hislerine bağlı ve ehliyet ve ihtisas sahibi olmaları şarttır. Bu hususların sağlanması için, bilhassa şu esaslar üzerinde önemle durulmasını gerekli buluyoruz :

a) Memurların hal ve atilerinin emniyet altına alınması; aylıkların, memur ve emeklileri geçim kaygısından kurtaracak dereceye getirilmesi.

b) Memurların tayin, terfi, cezalandırılmaları hususlarının takdirden ziyade objektif usullere bağlanması;

c) Ehliyet ve çalışkanlığın terfide başlıca esas tutulması,

d) Çocuklarının okutulmasında memurlara kolaylık gösterilmesinin usulleştirilmesi.

MADDE 24 — Bütçemizin büyük bir kısmını memur ve emekli aylıkları teşkil ettiğinden, memurlarımızın terfii meselesi, sayıca az ve fakat yüksek vasıflı ve verimli memurla iş görmek prensibinin tatbikine bağlı bulunuyor. Bu, idare cihazının daha rasyonal bir görüşle tanzimi ve memur sayısını arttırma yönündeki temayüllerin kesin olarak önüne geçilmesini zaruri kılmaktadır.

Adalet, Millî Eğitim, Sanayi, Ticaret, Tarım, Orman, Maliye, Bayındırlık, Ulaştırma ve Umumî Sağlık İşleri :

Adalet İşleri :

MADDE 25 — Bir memlekette Adalet işlerinin görülmesi, millî iradenin ifadesi olan kanun hükümlerinin yerine getirilmesi, demek olduğundan bu işin aynı mercie bağlı bir tek yargı cihazı ile aynı kaza birliği usulüne göre sağlanması lüzumuna inanıyoruz.

MADDE 26 — Yargı işini görmekte olan elemanların yaşama şartları bakımından uygun bir refah seviyesi içerisinde bulunmaları esastır. Bu itibarla, yargıçlarımıza ve mahkemelerimizin yardımcı unsurları mevkiindeki mahkeme kalemleri memur ve kâtiplerine kolayca yaşamalarını sağlayacak imkân ve vasıtalar bulunmalıdır.

Anayasanın 56 ıncı maddesinde gösterildiği üzere özel ödenek kanunları yapılarak kendilerine

rahat ve güvenlik getirecek çare ve tedbirler alınmalıdır.

MADDE 27 — İlk mahkemelerde tek hâkim sistemi asıldır. İlk mahkemelerle vargıtay arasında ikinci bir kaza kademesinin kurulmasını, partimiz, adalet için yeni bir teminat sayar.

MADDE 28 — Adaletin sağlanması, ucuz; kolay ve aynı zamanda süratli olmalıdır. Bu gayeleri, zamanımız icaplarına ve memleketimizin sosyal ve ekonomik şartlarına uygun olarak gerçekleştirmek emelindeyiz. Bunun için de usul kanunlarımızda değişiklikler yapılacaktır.

MADDE 29 — Adalet cihazlarımızı meydana getiren mahkemelerimizin derli toplu bir kuruluş sistemine bağlanması lâzımdır. Mahkemelerimiz, dereceler, görevler ve yetkiler itibarile muntazam bir düzene göre kurulmalıdır.

MADDE 30 — Suçtan sanık olanlarla, suçlu oldukları için ceza çekmekte olanlar aynı yerde tutulamazlar. Bu sebeple tevkif evlerinin ceza evlerinden ayrı kurulması zaruridir.

Ceza evlerinin insanlığa yakışır şartlara uygun olarak düzenlenmesi icabeder. Sağlık, sosyal ve medenî şartlar bakımından ceza evleri ceza çekenleri manen yok etmemesi ve cemiyete uslanmış ve yükselmiş birer vatandaş olarak iade etmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

MADDE 31 — Çocuk suçluların, özel bir im-

tihân ve bakım ile yargulanmaları için büyük şehirlerden başlayarak özel mahkemeler kurulmasını ve cezalarını çekeceklere ayrı islâh evleri açılmasını lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 32 — Hakkın filî olarak yerine getirilmesi, mahkemece verilen kararın çıkması için geçen zamandan çok daha kısa bir zamanda gerçekleşebilmelidir. Bunu temin için de icra usullerinde lûzumsuz sürüncemeleri önlemek ve hakka en kısa yoldan varma imkânlarını sağlamak lâzımdır. Partimiz, bu maksatları elde etmeğe elverişli bulunan tekmil kanun tedbirlerinin alınmasına çalışacaktır.

Millî Eğitim İşleri :

MADDE 33 — Maarif sistemimizde Millî Eğitim ve öğretim vahdeti prensibi taraftarıyız.

MADDE 34 — Umumî ve meslekî eğitim ve öğretim; yurd ihtiyaçlarını karşılayacak umumî bir plâna göre tanzim edilmeli ve gelecek nesillerin yalnız ilim ve teknik bilgi ile değil, millî ve insânî biitün manevî kıymetlerle de teçhizine çalışılmalıdır.

MADDE 35 — İlk öğretim, maarif sistemimizin temelini teşkil etmektedir. Bütün ilk okul öğretmenlerinin aynı ruha ve aynı seviyede bilgiye sahip olmaları esasının gözönünde tutulmasını, bunlar arasında farklı zümrelerin teşekkülüne meydan verilmemesi bakımından lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 36 — Orta tahsil kurullarını, gerek program ve talimatname gerek laboratuvar ve kütüphane gibi öğretim vasıtaları bakımından ıslah ve takviyeye muhtaç görmekteyiz.

Yüksek Öğretime başlamak olan liselerin, bu maksadı sağlayacak duruma getirilmeleri lâzımdır,

MADDE 37 — Muhtelif derecelerdeki teknik öğretim kurullarını yurdun her tarafına yaymak yönündeki çalışmaları, eğitim ve öğretim cihazımızın ekonomik kalkınmamızda da vazife alması bakımından, yerinde bulmaktayız. Bu çalışmaların iktisadî ihtiyaçlarımızla ayarlanmasını lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 38 — Yüksek öğretim meselesinde keyfiyete önem verilmesi lüzumuna kaniiz. Bütün yüksek öğretim kurullarımızın ve esasa göre takviyesini ve Garpdaki benzerleri seviyesine eriştirilmelerini istiyoruz.

Üniversiteler, ilmî ve idarî muhtariyete sahip olmalıdırlar.

Muhtelif ilim şubelerinde çalışmak üzere, üniversite içinde, araştırma enstitüleri kurulmasını ve memlekete ait araştırmalara bilhassa önem verilmesini istiyoruz.

MADDE 39 — İlmin, tekniğin ve güzel sanatların süratla gelişmesini sağlamak için bütün vasıtalar ve tedbirlere başvurmak, bu cümleden olarak ehliyet ve istidatları teşvik etmek, Kütüphaneler.

Müzeler, Tiyatrolar, Konservatuarlar kurmak, ciddi neşriyata yardımda bulunmak, Türk dilinin millî bünyesine uygun olarak süratle gelişmesi yolundaki çalışmalara yardım etmek, kısaca, yurdu-muzda millî ve insanî kültür seviyesinin yüksel-mesini sağlayacak her faaliyeti desteklemek, ka-naatımızca devletin başlıca vazifelerindendir. An-cak ilmin, sanatın ve türlü fikir faaliyetlerinin si-yasî ve idarî müdahalelerden uzak kalmasını, de-mokrasinin değişmez bir esası olarak kabul edi-yoruz.

MADDE 40 — Kabiliyet ve kudreti müsait ol-duğu takdirde bir ilk okul öğretmenin, öğretim derecelerini tamamlayarak üniversite profesörlü-ğüne kadar yükselmesine imkân sağlanmalıdır.

MADDE 41 — Doğu bölgesinde, her derece ve şubede okulları ve nihayet Fakülte ve Enstitüle-ri ile, bir kültür merkezi yaratmak lûzumuna ina-nıyoruz.

Sanayi İşleri :

MADDE 42 — İktisadî hayatta özel teşebbüs ve sermayenin faaliyeti esastır. Onun için hususî teşebbüs ve sermayeye serbestlik ve güvenle çalış-mak şartları ve yeni yeni iş sahaları sağlanmalıdır.

Faaliyet sahaları iyice hudutlanmak şartile, özel teşebbüslerle devlet teşebbüslerinin yekdiğerine engel olmadan ve karşılıklı yardım suretile bir birini tamamlayıcı bir ahenk içinde, çalışmalarının

hem mümkün ve hem de faydalı olduğuna inanıyoruz.

MADDE 43. — Özel teşebbüs ve sermayenin istikrar ve güvenle çalışması bakımından devlet iktisadî faaliyetlerinin hudutları kesin olarak belirlenmelidir. Bunun için :

a) Devletin ele alacağı işlerin uzun vadeli umumî bir plâna bağlamak suretile önceden herkesce bilinmesi imkânının temini,

b) Devletin iktisadî hayatı tanzim yolunda alacağı tedbirler ile, Gümrük, Tekel ve para politikası gibi iktisadî hayatla sıkı sıkıya ilgili konularda takip edilecek ana istikametlerin, yine herkesce bilinmek üzere, önceden tayin ve ifadesini, lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 44 — Devletin doğrudan doğruya gireceği iktisadî teşebbüsler şu mahiyette olmalıdır.

a) Özel teşebbüs ve sermayenin yetip erişemeyeceği, yahut yeter ve yakın kâr görmediği için girişemeyeceği, fakat, bütün ekonomik faaliyetlere müessir olacak ve memleket müdafaasını sağlayacak mahiyetteki teşebbüslere girmek; bilhassa ana sanayii ve büyük enerji santrallerini kurmak, bugün olduğu gibi demiryolu, liman, su işleri yapmak; büyük taşıt vasıtaları inşa etmek ve işletmek.

b) Milletin, gelecek nesillere de şamil, daimî menfaatleri bakımından devlet elinde bulunması.

daha faydalı olan büyük Maden ve Orman işletmeleri kurmak.

Devlet, girişeceği iktisadî işlerde, kazanç maksadından ziyade, benzeri özel işletmeleri sarsmamak kaydile millî ekonominin gelişmesi ve halk ihtiyaçlarının karşılanması gayelerile hareket eder.

MADDE 45 — Devlet iktisadî faaliyetleri düzenlemek yolunda alacağı tedbirlerde, iktisadî hürriyetini ortadan kaldıran filî inhisarları, millî emeş ve sermayenin israfını, umumî menfaate ve içtimai adalete aykırı istismarları önlemek gibi maksatlarla hareket eder.

MADDE 46 — Memleketin ham maddesini kullanan, halkın zaruri ihtiyaçlarını karşılayan, geniş işçi zümrelerine geçim sahaları sağlayan, dünya piyasalarına göre de rantabl olan sanayii ile, umumiyetle ziraat sanayii ve küçük sanayiden millî ekonomi bakımından himayeye muhtaç görülenler ve halkın bilhassa köylümüzün boş zamanlarını kıymetlendiren el sanatları, devletçe himaye ve teşvik olunmalıdır. Bu esaslara göre tanzim edilecek bir " Sanayii Teşvik Kanunu „ projesini Yüksek Meclise sunmak kararındayız.

Sanayiiimizin kuruluş ve işleyişinde en iyiyi en ucuza maletmek hedefini daima göz önünde bulundurmak icâbeder.

MADDE 47 — Devlet tarafından kurulup hususî elferde daha rantabl işleyebileceği anlaşılan işletmeler, elverişli şartlarla özel teşebbüslere devre-

dilebilmelidir. Devlet işletmeleri ile benzerleri özel işletmeler, hiç bir suretle birbirinden farklı muamele ve şartlar altında bulundurulmamalıdır.

MADDE 48 — İktisadî devlet teşekküllerinde verimlerin geniş ölçüde arttırılmasını ve masrafların mühim nisbetlerde azaltılmasını mümkün görmekteyiz. Bu teşekküllerin idaresinde randıman ve rantabilite hesap ve esaslarına ve basiretli bir tüccar gibi hareket prensibine sıkı sıkıya bağlanmakla bu hedefe varılabileceğine inanıyoruz.

Bu maksatla, iktisadî devlet teşekkülleri idare ve mürakabesinin, daha ileri ve bu müesseselerin özelliklerine daha uygun bir şekilde tanzimini ve kanununda değişiklikler yapılmasını zaruri görmekteyiz.

MADDE 49 — Mahiyetleri itibarile devlet ve amme iktisadî teşebbüslerinden olan, Tekel İdaresinin şarap, tütün ve sair fabrika ve işletmeleri gibi, iktisadî teşebbüslerin, 3460 sayılı kanunun teşkil ettiği iktisadî Devlet Teşekkülleri topluluğu içerisine alınmasını tabii ve faydalı buluyoruz.

MADDE 50 — Devletçilik politikasının devlete yüklediği her türlü ekonomik vazifelerin lâyıkile başarılabilmesini, iktisadî idare cihazının iktisadî ve ticari zihniyete ve esaslara göre işlenmesine bağlı görmekteyiz.

Ticaret İşleri :

MADDE 51 — Piyasalarda emniyet ve istikra-

rın sağlanması şarttır. Kat'î zaruret olmadıkça piyasalara karışılmamalıdır. Bu alanda devlete düşen önemli vazife, rekabetin ortadan kalkmasını veya daralmasını önlemeğe çalışmak olmalıdır.

MADDE 52 — Türlü sebeplerden ileri gelen hayat pahalılığı yalnız dar ve sabit gelirliilere zarar veren bir dert olmakla kalmamış, bütün istihsal maliyetlerini arttırmış, ve milletlerarası piyasaya uymak zorunda kalan dış ticaretimizi güçleştirmiştir. Devletin ilgili cihazları, çalışmalarını bu mesele üzerinde toplayarak, iktisadî ve malî hayatın türlü safhalarında gereken tedbirleri almak suretile, yaşama standardı tabiileştirilmeğe çalışılmalıdır.

MADDE 53 — Paramızın kıymetini, serbest piyasa döviz kıymetleriyle memleketimizin iktisadî ve malî durumuna en uygun şekilde ayarlamak ve bu esas üzerinde tam bir istikrar sağlamak zarureti karşısındayız. Bu yolda gereken tedbirler bir an evvel alınmalıdır.

Tarım İşleri :

MADDE 54 — Ziraat, millî gelirin en geniş kaynağını teşkil ettiğine ve nüfusumuzun yüzde sekseni ziraatla geçindiğine göre, ziraî kalkınmanın memleket kalkınmasının temeli olacağından şüphe yoktur. Bu sebeple, devlet gayretlerini topraktan bol, iyi ve ucuz mahsul almak hederinde toplanmasını zarurî görmekteyiz.

MADDE 55 — Memleketimizde ziraat, diğer istihşâl şubelerine nisbetle emek ve masrafa en az karşılık getiren işdir. Ziraatta mâliyet ve satış fiyatları arasındaki fark, asgârî derecededir. Çiftçinin sattığı, satın aldığı maddelere nisbetle ucuzdur. Mâliyetlerin yüksekliği, mahsullerin dış piyasaya arzını da zorlaştırmakta ve istihşâlî baskı altında bulundurmaktadır. Bu sebeplerle, bir taraftan ziraî mâliyetlerin yükselmesinde tesiri olan amillerle mücadele etmek, diğer taraftan ziraî mahsullerimizin iç ve dış pazar şartlarını iyileştirme çarelerini aramak yolları ile, çiftçiyi bu günden daha çok kazandır ve daha fazla istihşâl yapar bir hale getirmek, en esaslı gayelerimizdendir.

MADDE 56 — Ziraatımız, âlet, çift hayvanı, makina ve sair vasıta bakımlarından yoksul olduğu gibi, iyi tohum, ilâç ve sair ihtiyaçları da karşılanmamış olmaktan uzaktır. Çiftçimizin donatımı işi ziraî kalkınmamızın başlıca konusudur. Bundan başka çiftçimizi, işine yarayacak teknik bilgi ile teçhiz etmeğe ve istihşâl metotlarımızı islâh ve daha verimli hale getirmeğe mecburuz.

Bütün bu ihtiyaçları memleket ölçüsünde karşılayacak tedbirlerin süratle alınmasına çalışacağız.

MADDE 57 — Ziraî kredi, istihşâl hacmile mütehasip ve istihşali sür'atle arttırmada esaslı âmil olabilecek miktar ve mahiyette olmalıdır. Bu bakımdan Ziraat Bankasının faaliyeti ve sermayesinin arttırılması meselesi üzerinde önemle durulmak

lâzımdır. Ayrıca kooperatifleşme yolu ile kredi varlığına çareler bulunabileceği kanaatindeyiz. Bunun için, kooperatif hareketini hızlandırmaya ve bundan başka da yer yer çiftçiye kredi yapacak mahallî bankalar kurulmasına çalışacağız.

MADDE 58 — Çiftçimizin, kredi kooperatifleriyle olduğu gibi istihlal ve satış kooperatifleri kurmak ve bunları çağaltmak yolile de, takviyesini lüzumlu görmekteyiz.

MADDE 59 — Ziraî kalkınmamızda büyük ehemmiyeti aşikâr olan kuraklıkla mücadeleinin ve su işlerinin hızlandırılmasını ve genişletilmesini çok lüzumlu görüyoruz.

MADDE 60 — Hayvancılık, millî gelirde geniş yer tuttuğu gibi, çiftçimizin yardımcısı, büyük bir yurddaş kitlesinin başlıca geçim vasıtası ve en esaslı besin maddelerimizin kaynağı olmak itibarile de çok önemlidir. Memleketimiz hayvancılık bakımından geniş imkânlar göstermektedir.

Hayvan mevcudunu arttırmak ve cinslerini islah etmek yolundaki gayretlerin arttırılmasında maddî fedakârlıklardan kaçınılmaması zaruridir.

MADDE 61 — Ziraî sanatlara kredi vermek ve gelişmelerine yardım etmek yönünde Ziraat Bankasının esaslı gayretler sarfetmesine ve özel teşebbüs ve sermayeyi de bu sahaya çevirmek için her türlü teşvik ve yardımda bulunmasına ihtiyaç görmekteyiz.

MADDE 62 — Devlet, elindeki mahdut imkânları ziraat işletmeciliğine hasretmekdense, bundan sonra bu imkânları çiftçi kitlesinin iyi, bol ve ucuz istihşâl yapmasına yardım yolunda kullanmalıdır. Bu maksatla her bölgede yeni yeni örnek çiftlikler, fidanlıklar, hayvan islâh merkezleri, tohum üretme ve araştırma istasyonları kurmak yolunda çalışılmalıdır.

MADDE 63 — Devlet, ucuz ve her bölgenin tabiat şartlarına uygun âlet ve yedek parçaları çiftçinin ayağına götürmeli ve bu maksatla memlekette çok geniş sarf yeri olan basit ziraat âletleri sanayiinin süratle kurulmasını sağlamalıdır.

MADDE 64 — Ziraî kalkınmamızda devletin ağır ve geniş vazifeleri bulunduğuna inanıyoruz. Bu vazifelerin yapılması için, meseleyi bütün genişliği ile toptan ele almak ve işleri, sarfedilecek emek ve paraya nisbetle verimi en çok ve tesiri millî ekonomi bakımından en geniş olanlardan başlamak üzere tertiplemek ve plânlaştırmak lâzımdır.

MADDE 65 — Bilgi ile çalışan emek sermaye ve teşebbüsün ziraat sahasına dökülmesini, ziraî istihşâl ve millî gelirin arttırılmasında önemli bir konu olarak görmekteyiz. Bu maksadın temini için gerekli tedbirlerin alınmasına çalışacağız.

Orman İşleri :

MADDE 66 — Millî servetimizin büyük ve önemli bir parçasını teşkil eden ormanlarımızın

muhafaza ve geliştirilmesi, devletin daima büyük titizlikle üzerinde duracağı bir konudur.

MADDE 67 — Köylümüzün kereste, odun, kömür ihtiyacını zamanında ve yeter miktarlarda ve ucuz olarak verme ve bu işlerde köylünün ve vassıtalardan da faydalanmak, köylüyü ferahlatacak ve devlet orman işletmelerinin işlerini ve masraflarını hafifletecek tedbirlerdendir.

MADDE 68 — Devlet Orman İşletmelerinin “tevzii” masraflarile istihsâl masrafları fasıllarında mühim nisbetlerde tasarruflar yapılabileceğine inanıyoruz.

MADDE 69 — Orman mahsulleri fiyatlarındaki yükseklik umumî hayat ve ekonomik gelişmemiz üzerindeki tesirleri gözönünde tutularak bu fiyatlarda indirmeler yapılmasını zarurî ve mmükün görüyoruz.

MADDE 70 — Ehemmiyetli tesislerin kurulmasını ve toplu istihsâl yapılmasını gerektiren büyük orman işletmelerinin devlet elinde bulunmasını faydalı ve zarurî görmekteyiz.

Kurulacak önemli tesisleri karşılayacak büyüklükte olmayan küçük ormanlar, devletin sıkı müraakabesi altında, özel teşebbüs elile de işletilebilmelidir.

Maliye İşleri :

MADDE 71 — Samimilik ve açıklıkla ve çok sıkı bir tasarruf zihniyetile tanzim edilmiş denk

bütçe malî siyasetimizin esasıdır.

İç emniyeti korumak için sağlam bir idareci-hazının işlemesine, dış emniyeti korumak için de-millî savunma ihtiyaçlarını karşılamaya yeter bütün-masrafları sağlamak, bütçede gözeticeğimiz başlıca hedeftir.

Bütçenin adı masrafları için açık veya kapalı istikraz yoluna gidilmemeli ve yeni emisyonlardan kaçınılmalıdır.

MADDE 72 — İstihsal ve millî gelirin süratle artmasını sağlayacak işlere münhasır kalmak üzere dahilî istikrazlar ve iktisadî istiklâlimize uzaktan yakından dokunmayacak normal şartlarla uzun vadede dış istikrazlar yapılmasını çok faydalı ve lüzumlu görmekteyiz. Bütün devlet iktisadî teşebbüsleri için, asıl sermayenin yanında obligasyon çıkarmak usulünden faydalanılmasını, devlet bütçesinin yükünü hafifletmek bakımından, lâzumlu sayarız.

MADDE 73 — Vergilerin içtimâî adalet kaide-lerine uygun ve yurdaşların ödeme kabiliyetleriyle mütenasip olmasını ve vergi sisteminizde, vasıtalı vergilerden ziyade vasıtasız vergilere daha geniş yer verilmesini gerekli buluyoruz. Şahsî takdire dayanan vergi usullerinden, vergi mahiyeti alan iane ve bağış yollarından kaçınılmasını, vergi borcundan dolayı hapis cezasınının kaldırılmasını istiyoruz.

MADDE 74 — Vergi sisteminimizin islâhı, ciba-

yet usullerinin sadeleştirilmesi ve daha emniyetli ve az masraflı hale getirilmesi suretile, yeni vergiler konulmadan dahi, devlet gelirinin artacağı kanaatindeyiz.

MADDE 75 — Memlekette iş hacmini daraltan istihşâl maliyetlerine doğrudan doğruya tesir yapılarak dış piyasalarla mübadeleyi güçleştiren ve yahut hayat pahalılığının amillerinden olan vergi ve resimlerden değiştirmeler ve indirmeler yapılmasına, hayvan vergisinin birden veya tedrici surette kaldırılmasına taraftarız.

MADDE 76 — Partimiz, Maliye işlerinin, hazine menfaatini halkın menfaatlerinden ayrı ve üstün görmeyen, iktisadî ve içtimaî prensiplerimize uygun bulunan bir anlaşmaya yürütülmesi lüzumuna kanidir. Bu esasın gerçekleştirilmesi yönünde, kazaî ve idarî müeyyideler konulmasına çalışacağız.

Bayındırlık - Ulaştırma İşleri :

MADDE 77 — Millî ekonominin gelişmesini geciktiren sebeplerden birisi de ulaştırma ekonomimizin yetersizliği ve pahalılığıdır. Ulaştırma işlerimizi bu görüşün gerekli kıldığı önemle ele almak fikrindeyiz.

MADDE 78 — Modern yol yapım tekniği, büyük vasıtalarla, makinelere ihtiyaç göstermektedir.

Köy, bucak yolları dışındaki yapımın merkezden idaresini, esaslı bir plân içinde büyük yol şe-

bekeleri kurulmasını, bunların devamlı tamire tabi tutulmasını zarurî görüyoruz. Bu bakımdan kanunlarımızda değişiklikler yapılmalıdır. Özel kanununa göre köy ve bucak yollarının süratle yapılması gözönünde tutulmalıdır.

MADDE 79 — Demiryollarımızın inşasına devam olunmalıdır. Demir yollarımızı besliyecek kara yolları ile, limanlar, depo ve antrepoların, birbirlerini tamamlayıcı surette yapılmalarını ulaştırma sistemimizin içinde görüyoruz.

MADDE 80 — Ulaştırmada ucuzluğu sağlamak için her türlü taşıt vasıtalarını ve yedek parçalarının memlekete getirilmesinde kolaylık gösterilmesini, akar yakıt fiyatlarının ucuzlatılmasına çalışılmasını zarurî bulmaktadır.

MADDE 81— Umumiyetle ulaştırma, depo ve antrepo ücret ve tarifelerinin millî ekonomiye uygun olarak tesbiti “Varant” usulünün tatbiki, gözettiğimiz hedeflerdendir.

MADDE 82 — İstikbâl hava nakliyatındadır. Bu konu üzerinde önemle duracağız.

MADDE 83 — Devlet deniz işletmeciliği ile ilgili bütün vasıtalarımızla tesis ve teşekkülleri bir idare altında toplamayı gerekli buluyoruz.

Özel şahıslar elindeki deniz işletmeciliğini ve şilepçiliğini himaye etmeliyiz.

Türk ihracat mallarını, millî vasıtalarımızla dış pazarlara götürmek gayemiz olmalıdır.

Memleketimizin üç tarafı denizle çevrilidir.

Coğrafi durumumuz endüstrisi, ticareti ve sporu ile bize, en ileri denizci bir millet olarak yetişmek fırsat ve kabiliyetini vermektedir. Denizciliği, Türkün büyük, millî ülküsü olarak kabul ediyoruz.

MADDE 84 — Çiftçimiz bir taraftan sel ve taşkınların tahripleri diğer taraftan kuraklığın acı neticeleri ile daima karşı karşıyadır.

Yurdda su meselesi, sağlık bakımından da çok büyük bir önem göstermektedir. Bu sebeplerden su işlerimize daima artan bir hızla devam olunmasına çalışmak hedefimizdir.

Bu konuda başlanmış işler bitirilmeden yenilerin başlamamak, halin icabıdır.

Küçük su işleri üzerinde de ayrıca önemle durulması, bu işlerde halkın ve ilgililerin de iştirakini sağlayacak tedbirler ve müeyyideler aranmalıdır.

Umumî sağlık işleri :

MADDE 85 — Nufuzumuzun ve istihsal kudretimizin çoğalması davasında büyük bir amil olan umumî sağlık işlerimiz, artan bir hızla ve plânla yürütülmek ihtiyacındadır.

Bunun için, bütçeden, yeter tahsisat ayrılmasını, sıtma, başta olmak üzere millî bünyeyi kemiren nütün hastalıklarla esaslı surette mücadele imkân ve vasıtalarının sağlanmasını ve bu maksatla ilgili Bakanlıklarla da iş birliği yapılmasını, Partimiz, memleketin en büyük ihtiyaçlarından sayar.

Celâl Bayar : Eski Başbakan

Fuat Köprülü : Kars Milletvekili

Refik Koraltan : İçel Milletvekili

Adnan Menderes : Aydın Milletvekili

TBMM
Kütüphanesi

200805461